

Štajerc

Naročnina za celo leto K 2.— — Posamezna številka velja 3 krajcarje. — Naročnina se tudi na pol leta plačuje in se mora poslati v naprej. Cena oznanil je za 1 stran K 32.—, 1/2 strani K 16.—, 1/4 strani K 8.—, 1/8 strani K 4.—, 1/16 strani K 2.—, 1/32 strani K 1.—. — Pri večkratnem oznanilu je cena posebno znižana. — Za oznanila (inzerate) uredništvo in upravnništvo ni odgovorno. — Uredništvo in upravnništvo je v Ptuj v gledališkem poslopu. — Štajerc izhaja vsaki drugi petek, datiran z dnevom naslednje nedelje. — Dopisi dobrodošli in se sprejemajo zastonj. — Rokopisi se ne vračajo in se morajo najdalje do ponedeljka pred izdajo dotične številke vpslati.

Štev. 21.

V Ptuj v nedeljo dne 18. oktobra 1903.

IV. letnik.

Brumen in Bratuša.

(Shod na Ptujski Gori.)

List celjskih prvaških dohtarjev, tako zvana „Domovina“, slabo znana celjska žaba, piše v svoji številki z dne 13. oktobra sledeče:

»(Shod na Ptujski gori.) Shod ptujskega političnega društva „Pozor“ na Ptujski gori dne 11. oktobra se je izvrstno obnesel. Natančnejše poročilo objavimo v petkovi številki. Slovenci ptujskega okraja se začenjajo krepko gibati.«

Na dnevnem redu tega shoda je bil kot glavna točka govor dohtarja Brumena o Bratuši, kateri je bil, kakor smo pisali, k smrti obsojen in zopet oproščen. Nekteri listi, med temi žalibog tudi „Narod“, so poročali o tem in so pisali, da so bili sodniki in zdravniški zvedenci krivi te obsodbe. V tem smislu je govoril tudi Brumen.

Kako izvrstno se je obnesel ta shod, toda nikakor ne v smislu nazadnjaške celjske žabe, temveč v naprednjaškem smislu, bodejo precej zvedli naši cenjeni bralci, da pa se „Slovenci ptujskega okraja začenjajo tako krepko gibati“, kakor zadnje nedeljo na Ptujski gori, to bode najbrž slovenske dohtarske prvake presneto malo veselilo!

Najprvič dragi bralci, vam hočemo neko pismo priobčiti, tičeče se tega shoda, katero je pisal neki znanec iz Ptujске Gore nekemu prijatelju našega lista. Ta prijatelj nam je dal to pismo in tukaj vam je mi izročimo dobesečno. Glasi se takole:

Dragi prijatelj! Ni mi mogoče, da bi ti, kakor sva se dogovorila, poslal natančno poročilo tega shoda, ker to ni bil shod, to je bil nekaj sejem in prav malo je manjkalo, da niso dobili tisti, kateri so ta shod povzročili, prav poštenih batin.

Zakaj le neki ne puste ljudstva v miru ti ptujski takozvani „pozorniki“? Kar se tiče kmetov, kateri so se vdeležili tega shoda, bi si pač ne bi bil živ krst mislil, da se bodejo zbrali izključno le sami prijatelji „Štajerca“. Bilo je vseh nad dve sto, tudi mnogo poljancev. Predsednik shoda je bil znani Zelenik, načelnik ptujске posojilnice in okrajnega zastopa, zapisnikarja neki kaplan Malajnar in Kamenšek. Od koder sta, ne vem. Doktor Brumen, znani ptujski kmečki „prijatelj“, je bil glavni govornik. Govoril je o zadevi obsojenega in zopet oproščenega Bratuša in večji del to, kar je o tem pred par dnevi „Narod“ pisal. Psoval je vse nemško časopisje in si privoščil ob strani seveda tudi našega „Štajerca.“ Toda nikakor tega psovanja niso mirno poslušali sebrani kmetje in celo, ko je Brumen začel udrihati po „Štajercu“, zbudil je skoraj neverjetno ogorčenje od strani poslušalcev. Klici kakor: „Dohtar, pusti ‚Štajerca‘ pri miru!“ in „Štajerc je naš list!“, so doneli od vseh strani. Za Brumenom se je oglasil k besedi kmet Tumpaj od Sv. Lovrenca in je v jedernatih besedah vprašal prireditelje zborovanja, čemu da se ta stvar s e d a j pretresa in razlaga: „Kje pa ste tedaj bili vi gospodje, ko se je Bratuša sodil?“ Učitelj Pesek je odgovoril temu govorniku, češ, da on Brumena ni dobro razumel, v resnici da je Brumen zahteval, naj bi naši poslanci opozorili justičnega ministra, da bomo dobili boljše sodnike, kakor do sedaj, namreč slovenske. Na te besede se je kar naenkrat oglasilo več kmetov in vprašalo: „Kaki sodniki pa so sodili Bratuša, slovenski ali nemški?“ Na to je Brumen odgovoril, da tega ne ve!

da nista poznala svinjskih kosti od človeških. Ko se je dokazalo, da zdravnika dotičnih kosti nista spomnala kot človeških, začeli so dolžiti porotnike, potem preiskovalnega sodnika, in sedaj čuj in vedi svet, sedaj je celo kriv obsodbe ubogi žandarm Šeško, češ on je kot „nemčur“ najšel „morilca in ljudožrca!“ Fej, taki nazori, fej, tako pisarjenje!

Toda nikakor nočemo cele zadeve razmotrivati nadalje mi, nikakor je nočemo dalje soditi, ker o celi stvari je javno in glasno izreklo svojo sodbo dovolj odločno ljudstvo samo in to zadnjo nedeljo pri zborovanju na Ptujski Gori.

Klerikalne laži o brezobrestnih posojilih.

Celjska žaba, po imenu „Domovina“, toraj list celjskih prvakov, saj vemo, kaki prijatelji kmeta so slovenski dohtarji vobče, posebno pa celjski, piše v svoji številki z dne 9. oktobra, prežvekovaje grozne laži mariborskih klerikalnih lističev, sledeče:

»Državni poslanec Žičkar je od vlade dosegel za uboge Haložane podpore 40.000 K, da bi si popravili upostošene vinograde. Ptujski župan in znani sovražnik slovenskega kmeta Ornig je pa v zvezi z drugimi nasprotniki slovenskega kmeta dosegel, da so polovico te podpore dobili bogati ptujski nemaški meščani in so toraj bili haloški vinogradniki vsled tega za 20.000 kron državne podpore opeharjeni. Vse to je državni poslanec dr. M. Ploj na zadnjem shodu v Št. Lenartu pri Ormožu natančno razložil. Nemci pa se vsled odkritja te lumparije hudo jezijo in kar sikajo od jeze, kakor vsak ničvrednež, če se njegova ničvrednost ljudem pojasní. Haloški kmetje so seveda zelo potrti in se čudijo, kako je avstrijska vlada mogla pripustiti to sramotno prikrajsanje revnih kmetov v prid bogatih nemških hujškačev. Tu zopet vidite, kakšni prijatelji ljudstva so nasi nemčurji.«

Kako hinavsko, lažnjivo in na podli način zavito je to poročilo, hočemo danes na podlagi števil, povzetih iz poročila deželnega zbora, kmetom pokazati, tako, da bodejo zopet videli, kako nesramno obrekujejo, kako se hlinijo ljudstvu klerikalni dopisunčki klerikalnih cunj!

Sodba porotnega sodišča z dne 11. junija 1901. leta se je proglasila toraj kot neveljavna in zopet povzeto kazensko postopanje proti Francu Bratuša in njegovi ženi Mariji se je sled sklepa sodnijskega senata vstavilo.

Marija Bratuša, žena obsojenca se je takoj proglasila kot rosta in se je iz zapora izpustila. Izročila se je svojemu občinskemu uradu in ta je poskrbel, da se je odpeljala v kliniko v Gradec, kjer jo bodejo na očeh operirali, ker je postala v rasu, v katerem je morala bivati v ječi, bolana na očeh.

Franc Bratuša je ostal v preiskovalnem zaporu zaradi zločinstva obrekovanja, ker je podolžil svojo ženo, da mu je pomagala pri umoru.

Hčerka Johana Bratuša pride zopet pred sodišče v Novem mestu, ker se bode pred tem sodiščem vršila proti njej obravnavo radi zločinstva tatvine.

Kako to, da sta Franc Bratuša in njegova žena obstala zločinstvo umora, to je še sedaj celemu svetu uganka in bode tudi uganka ostala. Najbrž sta obstala zločin radi tega, ker je obreknilo vse proti njima in ker nista popolnoma pri zdravi pameti.

Franc Bratuša bode moral po dostani kazni zamenjati najbrž kaznilnico z: — norišnico.

Tu-le imate vsa od države in dežele dovoljena in deloma že izplačana brezobrestna posojila:

v letu	se je dovolilo kron	izplačalo kron
1894	32.600.—	14.590.—
1895	20.000.—	30.590.—
1896	30.000.—	29.545.—
1897	30.000.—	14.125.—
1898	60.000.—	27.770.—
1899	80.000.—	36.815.—
1900	140.000.—	82.677·50
1901	160.000.—	187.137·50
1902	200.000.—	187.852·50
skupaj	752.600.—	611.102·50

Do 31. decembra 1902 od dovoljene svote še ni vzdignjenih 141.497 kron 50 vin.

Za leto 1903 je bilo zopet dovoljenih 200.000 kron. Ako toraj sešteješ vse skupaj, dobiš svoto 952.600 kron.

V vsakem letu pa je dovolila država ravno tako visoko svoto, kakor dežela! Toraj znesejo vsa dovoljena brezobrestna posojila ogromno svoto **1.985.200** kron.

Večina od te svote se je, kakor smo navedli, že rezdelila.

Od teh deželnih posojil je dobilo mesto Ptuj samo 10.250 kron in to v letu 1901. Izplačalo se je nazaj že 2742 kron 51 vin.

Kar se tiče državnih podpor, smo že omenili, da je dovolila država vsako leto ravno isto svoto, kakor dežela. Povrh pa se je dovolilo od države samo enkrat in to v letu 1900 tako zvano posojilo iz fonda za sile (Notstandsfond) in sicer 40 tisoč kron posestnikom vinogradov ptujskega okraja. Od teh se je določilo 20 tisoč kron za kmečke vinorejce in 20 tisoč kron za mestne vinorejce tega okraja.

Ravno glede teh 40 tisoč kron se trosi toliko laži od klerikalnih lističev v svet in ravno teh 40 tisoč kron imajo celjska žaba in vsi drugi lističi v mislih. Oglejmo si celo stvar bolj natanko! Ko se je ta svota v državnem zboru za ptujski okraj dovolila, se je sklical v Ptuj shod vseh posestnikov vinogradov.

Ta shod je določil poslati svoje zastopnike na merodajna mesta, da bi ti dosegli, da se vsaj nebi, kakor do tistega časa, vse prošnje, vložene od ptujskih vinogradnikov, kar naravnost in to iz političnih vzrokov — odbile. Izvolili so se na tem shodu trije gospodje, namreč Ornig, Kaiser in Perko in tem se je naročilo, naj bi šli k cesarjevemu namestniku, k deželnemu glavarju in pa k ministerstvu ter tam prosili, da se naj ukrene, da ne bodejo prošnje za podpore toli potrebnih ptujskih prosilcev, kateri imajo veliko vinogradov po Haložah in drugod, iz političnih vzrokov odbite. Tem gospodom se je reklo